

Література:

1. Адміністративне судочинство: підручник / за заг. ред. Т. О. Коломосьць. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Істина, 2011. 304 с.
2. Біла-Тіунова Л. Р. Позов в адміністративному судочинстві: теорія, правове регулювання, практика : монографія. Одеса : Фенікс, 2015. 188 с.
3. Відкриття провадження в адміністративній справі як стадія адміністративного судочинства: кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Міністерство освіти і науки України. м. Ужгород, 2021. 251 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-598-3-20>

INNOVATIVE TECHNOLOGIES AND TEACHING METHODS IN LEGAL HIGHER EDUCATION: A BRIEF OVERVIEW AND KEY CHALLENGES

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ В ЮРИДИЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ: КОРОТКИЙ ОГЛЯД ТА ОСНОВНІ ВИКЛИКИ

Sarybaieva G. M.

*Doctor of Juridical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Administrative and Financial Law
National University "Odesa Law
Academy"
Odesa, Ukraine*

Сарибаєва Г. М.

*доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного
та фінансового права
Національний університет
«Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Юридична освіта традиційно асоціюється з консерватизмом у підходах до викладання, акцентом на теоретичне знання та текстоцентричність навчання. Однак стрімкий розвиток інформаційних технологій, зміна запитів роботодавців і трансформація правового середовища вимагають від юридичних вишів перегляду освітньої парадигми. Впровадження інноваційних методів викладання стає невід'ємною частиною підготовки юристів нового покоління, здатних

працювати в умовах інформаційного суспільства, цифрової економіки, транснаціонального регулювання і стрімко мінливої правової практики. Крім того, важливим чинником для переформатування підходів до навчання у вищих навчальних закладах, в тому числі юридичного спрямування, стала окупація частини територій, на яких традиційні методи навчання студентів українськими, а тим більше іноземними викладачами, не представляється можливим.

Деякі інновації застосовуються в окремих закладах освіти, поки що точково, не набувши широкого впровадження в навчальні процеси.

Цифрові освітні технології у змішаному навчанні. Законодавство України досить категоричне у визначенні форм здобуття вищої освіти, виокремлюючи інституційну форму, включаючи очну (денну, вечірню), заочну, дистанційну, мережеву, та дуальну [1]. Разом із тим не заборонено поєднання зазначених форм.

Найбільш ефективною є модель змішаного навчання, яка поєднує очні та дистанційні форми, даючи змогу студентам опановувати теоретичний матеріал онлайн і застосовувати знання на практиці в аудиторіях. Такий формат передбачає використання освітніх хабів чи систем управління навчанням (здебільшого це Moodle [2], а також Canvas[3], Brightspace [4] та інші). Такі платформи дозволяють досягти кількох цілей. З одного боку, вони полегшують освітній процес завдяки застосуванню викладачами вбудованих інструментів для розробки курсів, їх проведення та трекінгу. Це у свою чергу заощаджує час завдяки готовим шаблонам та різноманітним типам інтерактивного контенту, швидкому перетворенню навчальних матеріалів на інтерактивний досвід. Крім того, це дає можливість підвищити ефективність роботи викладачів за допомогою автоматизованих робочих процесів, інтуїтивно зрозумілих інструментів, штучного інтелекту та інтеграцій. З іншого боку, застосування таких платформ підвищує ефективність навчання за допомогою кращої та зручнішої залученості студентів, персоналізації навчання, спрямованої на задоволення потреб кожного студента за рахунок персоналізованого зворотного зв'язку аудіо, відео чи текстовому форматі, а також можливості відстежувати прогрес студентів в режимі реального часу.

Адаптивне навчання та штучний інтелект. Сучасні системи штучного інтелекту відкривають нові можливості для індивідуалізації навчального процесу. Вони здатні аналізувати навчальну активність студентів (наприклад, як часто і наскільки успішно студент проходить тести, читає матеріали, взаємодіє з платформою або бере участь в дискусіях тощо) та на підставі такого аналізу пропонувати індивідуальні траєкторії навчання. В якості прикладу можна навести використання інтелектуальних тренажерів (інтерактивних симуляторів).

Це спеціалізовані навчальні платформи, які імітують реальні правові ситуації: написання позову, складання договору, участь у судовому засіданні. Штучний інтелект оцінює дії студента, вказує на помилки й пропонує варіанти вдосконалення. Такі тренажери активно використовуються в LegalTech-освіті [5].

Гейміфікація освітнього процесу. В освіті, зокрема юридичні, ще одним інноваційним методом активізації пізнавальної діяльності студентів є гейміфікація, тобто впровадження елементів гри в реальний освітній процес. Вона сприяє розвитку критичного мислення, навичок правозастосування та юридичної аргументації. У деяких юридичних вишах успішно застосовуються елементи гейміфікації: юридичні квізи, симуляції судових процесів, рейтингові бали, місії та віртуальні правові квести. Сервіси на кшталт «Moodle», «Kahoot!» [6], «Quizizz» [7] або спеціалізовані LegalTech-платформи інтегрують тестування у формі гри з миттєвим зворотним зв'язком і візуалізацією успіхів учасників. Це сприяє зростанню мотивації студентів і посиленню цікавості та залученості в освітній процес. Прикладом може служити інтерактивна гра-квест «Павутиння слідства», організована кафедрою криміналістики та оперативно-розшукової діяльності НУ «ОЮА», в якій студенти мали можливість відчувати себе в ролі слідчих, криміналістів та оперативних працівників, «розслідуючи» заплутану справу, аналізували докази та працювали у командах [8].

Зміна ролі викладача та трансформація педагогічних підходів. Особливістю викладання юридичних дисциплін є значний обсяг навчального матеріалу, що охоплює як фундаментальні теоретичні засади, так і постійно оновлювані нормативно-правові акти, судову практику, міжнародні стандарти та міждисциплінарні зв'язки. У більшості випадків цей обсяг значно перевищує часові рамки, передбачені навчальним планом конкретної дисципліни. Традиційна модель обмежує можливості для формування практичних навичок і розвитку юридичної аргументації, комунікативної компетентності, критичного мислення, а саме таких компетентностей вимагає сучасна професія правника. Врешті, такий формат не здатний інтегрувати новітні освітні технології, через що відбувається втрата можливостей не лише з точки зору ефективності трансляції знань, а й у сенсі мотивації студентів до активної участі у навчальному процесі.

В умовах глобальної діджиталізації освіти та розмаїття відкритих онлайн-курсів, тренінгів, гнучких програм, юридичні заклади освіти та факультети потребують переосмислення як змісту, так і методів викладання (див. Таблицю 1).

Таблиця 1

Трансформація параметрів юридичної освіти

Параметр	Традиційна модель	Сучасна модель
Роль викладача	Лектороцентрична, транслятор знань	Наставник, фасилітатор, дизайнер освітнього середовища
Джерело знань	Викладач, підручник	Цифрові платформи, кейси, моделі, підручники (в т.ч. мультимедійні)
Методика	Лекція, іспит	Дискусія, симуляція, проекти, змішане навчання
Акцент	Теоретичні знання	Компетентності та практичні навички
Зворотний зв'язок	Формальний, наприкінці курсу	Постійний, інтерактивний, автоматизований

Джерело: складено автором

Отже, сучасна юридична освіта має орієнтуватися на гнучкі, технологічно підкріплені, студентоорієнтовані педагогічні практики, які дозволять не лише охопити ключові аспекти правової науки, а й сформувати здатність майбутніх фахівців застосовувати знання в реальних правових ситуаціях, а також набуті необхідних для професії правників soft-skills.

Висновки. Інноваційні технології в юридичній освіті – це не данина моді, а нагальна потреба в умовах прискорених трансформацій правового ландшафту, інформаційного суспільства, науково-технічного прогресу.

Післявоєнна відбудова України повинна включати не лише фізичне відновлення знищених чи понівечених житла, об'єктів інфраструктури, промисловості, а й глибоку модернізацію системи освіти, зокрема у сфері вищої юридичної освіти. Юридичні заклади вищої освіти мають стати каталізаторами інтелектуального та технологічного оновлення професійного спільноти, готуючи правників, здатних мислити критично, діяти гнучко та працювати в цифровому правовому просторі та в умовах постконфліктного суспільства.

Література:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Welcome to the Moodle community. URL: <https://moodle.org/>
3. Canvas LMS, The World's #1 Teaching and Learning Software. URL: <https://www.instructure.com/canvas>
4. Brightspace – Learning Management Platform. Transform the Learning Experience. URL: <https://www.d2l.com/brightspace/>

5. Онлайн-енциклопедія українського legal tech. URL: <https://legaltech.org.ua/>
6. Introducing Kahoot!+. The ultimate learning and quiz experience in one complete solution. URL: <https://kahoot.com/>
7. Quizziz. URL: <https://quizizz.com/?lng=en>
8. Факультет судового та міжнародного права НУ «ОЮА». Facebook. URL: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100095258988132>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-598-3-21>

**ADMINISTRATIVE AND LEGAL PRINCIPLES OF THE USE
OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE FIELD
OF EDUCATION AND SCIENCE**

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ОСВІТИ ТА НАУКИ**

Serebro M. V.

*Candidate of Law, Associate Professor,
Doctoral Student
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Серебро М. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
докторант
Ужгородський національний
університет
м. Ужгород, Україна*

Цифровізація майже всіх сфер суспільних відносин природно охопила освітні процеси та наукову діяльність, адже освіта і наука покликані передавати та розвивати передові знання, поширювати найкращий досвід використання інформаційних технологій та формувати інформаційну культуру суспільства.

Особливе значення цифровізація освітнього та наукового процесів має в умовах дії правового режиму воєнного стану, коли в силу об'єктивних причин та з міркувань безпеки значна частина навчальних та наукових закладів працює в дистанційному режимі. Скупчення людей є потенційною ціллю для ворога, тому перевага надається дистанційному навчанню, організувати яке дозволяють сучасні інформаційні технології: технічні та програмні платформи відеозв'язку та проведення онлайн конференцій, програмні засоби тестування учнів, абітурієнтів та студентів, відеохостинги (до прикладу – YouTube),